

ЛИБЕРАЛИЗАЦИЈА ПРИВРЕДЕ И КРИВИЧНО ЗАКОНОДАВСТВО

Привредна и друштвена реформа у Југославији није више само жеља чије се остварење годинама очекивало. Та велика реформа постала је стварност и око нас се дешавају значајне промене које је тешко означити само са неколико речи. Ради се о сложеним појавама које није лако одредити чак ни онда када би људи желели да их подједнако схвате. О реформи и променама постоје разни знани и незнани програми и предлози, као што су рецимо програм СИВ-а, програм Председништва СРС, разни партијски програми, као и нацрти устава, закона или појединих њихових делова. Ти програми и предлози донекле исказују суштину и правце садашњих промена у привреди и друштву. Али оне се можда најбоље виде из самих текућих збивања која нас окружују.

Те промене и очекивања укратко би се могли окарактерисати речима: ослобађање тржишта и његових законитости, изједначење облика својине и њена већа приватизација уз развијање мале привреде и уз страна улагања, реорганизација банака и слободнији промет новца и девиза, општи привредни развој уз боље коришћење могућих капацитета, ефикасност, дебиروقратизација и веће ослањање на стручњаке и науку. Уз све то подразумева се да је неопходна демократизација и вишепартијско устројавање политичког живота, као и поштовање закона означено као правна држава. Ове савремене промене у привреди ми ћемо овде ради краткоће означити изразом „либерализација привреде”.

Казали смо да је савремена реформа односно либерализација привреде велика и значајна, што повлачи и потребу за променама и прилагођавањима у области позитивног права, па и у области кривичног законодавства. Ако кривично право, поред осталог, има за циљ заштиту значајнијих друштвених вредности и ако се сада у југословенској привреди неке старије вредности смењују новим, онда се оправдано могу очекивати извесне трансформације у области кривичног законодавства. Ово додуше још увек не значи да ће слово закона бити мењано исто онолико колико и његов дух.

Међу средствима за остваривање тежњи ка друштвеним и привредним променама, кривично право, упркос своје важности, не стоји по редоследу на првом месту. Њему у том редоследу, поред низа економских и ванправних средстава, могу да претходе и неке друге гране права и законодавства, као што су привредно, уставно, управно,

и још нека права. Те гране права непосредно су позване да утичу на привредни систем и привредно пословање, као и на регулисање пословних службених и овлашћених лица. Требало би да кривично право, са својим предвиђањем кажњивих понашања, утврђивањем кривичних санкција за иста и применом видних средстава државне принуде, ако за моменат оставимо по страни његову упозоравајћу односно забрањујућу функцију, репресивно и превентивно наступа тек онда када су могућности других грана права исцрпљене. Кривично право треба да отклони поступања која се сматрају за штетна, или бар да спута она понашања која могу шкодити увођењу жељених друштвених и привредних промена.

Када је реч о привреди, која као делатност више него многе друге делатности захтева личну иницијативу, а поготово кад се тежи привредној либерализацији чији је циљ баш подржавање иницијативе, тад треба имати у виду могуће неповољне ефекте кривичног права. Кривично право, пошто садржи забране, као и претње казнама и другим кривично правним мерама, може довести до непожељног сублијања иницијативе и корисних понашања у разним областима друштвених односа, а нарочито у домену привреде и одговарајућих односа. Посебно је осетљиво прибегавање нужној примени кривично правних средстава у време промене система и преласка из једног у други начин регулисања неке групе друштвених односа. Ово се нарочито запажа код промена у области економског и политичког система. Наше друштво и привреда сада се налазе у фази крупне и истинске реформе. Такве промене захтевају извесна прилагођавања инкриминација, нарочито кала св у питању привредна, а донекле и политичка, имовинска и службена кривична дела.

Овде ћемо касније у наставку у вези са захтевима либерализације привреде приказати потребе за изменама законодавства о појединим врстама кривичних дела, али пре тога не можемо заобићи указивање на нека општија кривично правна питања. Почетно питање би било одређивање предмета заштитне функције југословенског кривичног законодавства, о чему говори чл. 1 КЗ СФРЈ. Привредна либерализација вероватно ће захтевати да се измени садашња формулација о заштити од „контрареволуционарне делатности” и од неодређених „других друштвено опасних дела”. Можда ће још бити доведен у питање садашњи „друштвено-економски положај, социјалистичко самоуправно друштвено уређење”, а евентуално и садашња формула „уставом утврђени правни поредак”. Но те измене у начину одређивања начина угрожавања и предмета заштите југословенског кривичног законодавства, захтевају да претходно прође још извесно време како би се прилике кристалисале и разрадила питања која нису само кривично правна.

Једно друго општије кривично правно питање, везано са либерализацијом привреде, представља често спомињани проблем расцепканости југословенског кривичног законодавства. Негативни ефекти расцепканости вероватно ће код либерализације привреде доћи до јачег изражаја. Савремени привредни развој тежи ка све већим интеграцијама којима не одговара правна расцепканост. Њима не може

одговарати ни то да нека кривична дела буду савезна, а остала да буду расута у осам републичких и покрајинских законодавстава, док су неки деликти смештени међу привредне преступе или прекршаје. Расцепканост кривичног права мора шкодити развоју привреде као целине, иако није искључено да понекад пружа шансе за корисне комбинације и избегавања некакве одговорности. Та штетна расцепканост нема исте ефекте као децентрализација у неким областима привредне делатности, где се мала предузећа показују виталнија и прилагођивија него велика. Разлике у погледу кривичних дела и казни по територијама и привредним секторима углавном иду у прилог политичких тенденција конфедерализације наше земље и међусобног удаљавања народа и територија, док разноликост у привреди баш може да послужи бољем економском повезивању и приближавању привредних сегмената.

Ми овде не можемо прегледати целокупно кривично законодавство и оценити шта све либерализација привреде тражи у погледу измена кривичног права и његовог усклађивања са привредним преступима и прекршајима. Овде ћемо бити у могућности да се задржимо само на оним врстама кривичних дела, која могу извршити највећи утицај или која могу бити изложена најјачем утицају процеса либерализације привреде. У такве врсте кривичних дела углавном спадају привредна, политичка, имовинска и службена кривична дела.

Привредна кривична дела су она дела чији је објект напада привредни систем, а учињена су у привредном пословању. Према схватањима врховних судова, која би у либерализованој привреди морала да буду осавремењена, код нас би привредна била она кривична дела која су учињена на штету друштвене имовине, а учинилац је био у радном односу у организацији на чију штету или у чију корист је дело извршено. Пошто је усвајано такво схватање, највећи број учињених односно евидентираних привредних кривичних дела, није био инкриминисан у законским главама о привредним кривичним делима, него су се инкриминације налазиле међу кривичним делима против имовине (гл. XVI КЗ СРС) и то под условом да су извршена у погледу друштвене имовине. Такву неодговарајућу систематизацију и евиденцију привредног криминалитета треба отклонити, јер је услов за правилно постављање законских прописа у томе да се зна нашта се они односе, а место да им буде дато тамо где спадају.

Поправке постојећих привредних инкриминација треба вршити тако да одговарају новом систему слободнијег деловања тржишта и равноправности облика својине, те да оне излишним кривично правним забранама не спутавају ефикасност и развој привреде и друштва. Добро постављен систем привредних кажњивих дела и кривично правно изједначавање друштвене имовине са приватном и државном, не само да неће ограничити корисну иницијативу људи, него ће обезбедити неке неопходне услове слободније и ефикасније привредне размене, као и успешније производње. Такви неопходни услови ефикасности могу се наћи у нужном регулисању висине неких цена, начина плаћања, донекле особина предмета размене, па и његовог

рекламирања. Морају се спречити заблуде, преваре, проневере, насиље, посредна принуда, прикривена недозвољена кредитирања, лажне лицитације, недозвољена условљавања и повезивања. Неке забране не морају бити уско кривично правне, него могу бити и привредно преступне или прекршајне. Важно је да се њима обезбеђује коректно функционисање новог привредног система и то, рекосмо, без спутавања корисне иницијативе, развоја и просперитета.

После ових општијих напомена о прилагођавању кривичног законодавства процесу економске либерализације, сада ћемо се прво осврнути на она привредна кривична дела, која су у закону као таква изричито означена. Формално законско уоквиравање привредних кривичних дела на територији СР Србије (јер остала иначе слична кривична законодавства других република не можемо овде на ограниченом простору анализирати) обухватило је та дела законском главом XVIII Кривичног закона СФРЈ, која говори о „Кривичним делима против привреде и јединства југословенског тржишта“ (чл. 161-173) и главом XV Кривичног закона СРС, која говори о „Кривичним делима против привреде“ (чл. 136-164).

Кривична дела из гл. XVIII КЗ СФРЈ углавном сва погађају наш привредни систем. Али за сва се не би могло рећи да су учињена у привредном пословању. Један број тих кривичних дела, који не испуњава тај други услов да би се сматрао за привредни криминалитет, не спада међу привредне деликте. Нека од тих непривредних кривичних дела треба да остану кривична дела, али уместо да се налазе међу кривичним делима против привреде, њима треба наћи неко друго место у систему. Таква дела би, међу 12 дела из главе XVIII савезног КЗ била „Повреда равноправности у запошљавању“ (чл. 162) и донекле „Трговина златним новцем, страном валутом и девизама“ (чл. 167). Више него у савезном Закону, оваквих дела која су унета међу кривична дела против привреде, а тамо по своје карактеру не спадају, има у глави XV КЗ СР Србије. Изгледа да њих, од постојећих 28, има 13. Та дела су: „Противправно заузимање земљишта у друштвеној својини“ (чл. 142), „Оштећење стамбених и пословних зграда и просторија“ (чл. 143), „Недозвољено искоришћавање туђег рада“ (чл. 149), „Недозвољено располагање становима“ (чл. 155), „Несавесно пружање ветеринарске помоћи“ (чл. 156), „Преношење заразних болести код животиња, биља и дрвећа“ (чл. 157), „Загађивање сточне хране или воде“ (чл. 158), „Уништење засада употребом шкољљиве материје“ (чл. 159), „Пустошење шума“ (чл. 160), „Шумска крађа“ (чл. 161), „Незаконит лов“ (чл. 162) и „Незаконит риболов“ (чл. 163).

Искључивање ових кривичних дела из групе кривичних дела против привреде, где им није место, није само формално питање. Значај правилне систематизације кривичних дела, кад се разматра улога кривичног права при либерализацији привреде, у томе је што та кривична дела, која само из даљине и посредно делују на привредну делатност, не треба да стоје онде где су у форми кривичних дела уствари груписане директне кривично правне одредбе којима се регулишу односи у привреди. Тих 13 произвољно распоређених криви-

чних дела су такорећи ирелевантна за привреду и њену либерализацију. За њих треба или у закону да се нађе одговарајуће место, рецимо међу делима против имовине, опште сигурности, здравља или чега другог, или пак да се пребаце међу привредне преступе и прекршаје, или да се напосто декриминишу. Њихови називи сами за себе довољно говоре о томе да означена понашања не спадају у привредни криминалитет. Сада је рецимо најчешће вршено кривично дело против привреде „шумска крађа”, која по своме карактеру и није привредни деликт. С друге стране, сада су статистички евидентирани најчешћи привредни деликти „крађа” и „утаја (проневера)” друштвене имовине, који у законској класификацији ни не спадају у кривична дела против привреде, него међу кривична дела против имовине.

Пошто смо од формално одређених 12 „савезних” привредних кривичних дела због погрешног законског распоређивања изузели 2, а од 28 „републичких” изузели 13, нама је остало правилно класификованих првих 10 и других 15. То су стварно привредна кривична дела која, видећемо, као таква и треба да остану. Она са неким садашњим номиналним политичким, имовинским и службеним кривичним делима погађају привредни систем и учињена су у привредном пословању, те представљају и сада и у либерализованој привреди правно одређени истински привредни криминалитет. Та дела ће свој друштвено опасни карактер, узимају се у обзир измењени услови, задржати и у новом привредном систему. Зато код њиховог будућег законског предвиђања треба евентуално само размотрити постојање потреба за поправку понеке од садашњих инкриминација.

Код већине од оних 10 савезних и 15 републичких номинално и стварно привредних кривичних дела, која на овом месту у закону треба да остану и у либерализованој привреди, биће још потребно и да се изврши усклађивање терминологије (на пр. уместо „организација удруженог рада” долази „предузеће”). Нека од ових кривичних дела потом ће у либерализованој привреди чак добити шире значење, а нека наравно уже. Ту се могу навести: „Повреда равноправности у вршењу привредне делатности” (чл. 161 КЗ СФРЈ), „Стварање монополистичког положаја и изазивање поремећаја на тржишту” (чл. 163), „Нелојална конкуренција у пословима спољнотрговинског промета” (чл. 164), „Неовлашћена употреба туђе фирме” (чл. 165), а такође и, без прављења разлике у погледу врсте својине, „Неовесно пословање у привреди” (чл. 136 КЗ СРС), „Проузроковање стечаја” (чл. 137), „Оштећење поверилаца” (чл. 138), „Злоупотреба овлашћења у привреди” (чл. 139), „Издавање и неовлашћено прибављање пословне тајне” (чл. 141), „Обмањивање купаца” (чл. 146), „Кршење прописа о ценама” (чл. 151 и то претежно ради спречавања злоупотреба повезивања, искоришћавања положаја и сличних појава ако ремете функције и објективност тржишта, а прописивање цена је све више изузетак) и „Повлашћивање купаца” (чл. 152 ово као и нека друга дела има мањи значај него раније).

Сем оваквих дела која остају у садашњем или престилизованом облику, остају и фалсификати, који су кажњиви и постоје у разним

правним и привредним системима. Код њих треба осавременјивати означавање предмета фалсификовања и описивање хартија од вредности. То су: Фалсификовање новца" (чл. 168), „Фалсификовање знакова за вредност" (чл. 169), „Прављење, набављање или отуђивање средстава за фалсификовање" (чл. 170) и „Фалсификовање знака за обележавање робе, мера и тегова" (чл. 171), као и „Прављење и употреба лажних знакова за вредност или хартије од вредности" (чл. 144) и „Прављење, набављање или отуђивање средстава за фалсификовање" (чл. 145).

Сада међу помињаним потребним привредним кажњивим делима постоје и нека таква која ће можда моћи да остану међу кривичним делима, иако је вероватније да ће им бити пронађено место међу привредним преступима или прекршајима. То су: „Неовлашћено посредовање или заступање у пословима спољнотрговинског промета" (чл. 166), „Издавање чека без покрића" чл. 172, сем најтежих случајева, а треба размотрити и недозвољено коришћење кредитних картица, злоупотреба електронских картица, аутомата и сл.), „Недозвољена трговина" (чл. 147), „Недозвољена производња" (чл. 148) и „Неисправно мерење" (чл. 153, што је већ и сада у КЗ залутали прекршај).

Посебно треба споменути „Пореску утају" (чл. 154), кривично дело које је неопходно предвидети и у либерализованој привреди и при развоју разних врста имовине и форми привредног пословања. Али садашњи грамзиви, флуидни и расцепкани порески систем, који почива на презумпцији непоштења грађана, морао би да буде реформисан, те да стекне ослонац и у правној свести грађана и да добије могућност за његово доследно спровођење.

У вези са кривичним делима против привреде, поред горњих могућности да нека дела буду искључена из ове групе кривичних дела па евентуално и укинута, друга да буду задржана уз корекције, а трећа премештана међу привредне преступе или прекршаје, поставља се питање да ли постоји или ће се појавити потреба за неким новим инкриминацијама, нужним због разних промена које су у току. При томе не треба, према ранијем обичају, натрпавати разне ситуације у закон и повећавати број кривичних дела. Треба затражити стручна мишљења и извештаје о иностраним искуствима о компјутерском криминалитету, о фалсификовању кредитних и електронских картица, као и о криминалној трговини уметничким делима и историјским вредностима. Треба видети разлике и новине при преварама у све развијенијем систему осигурања, а такође и око заштите пословне тајне уз нове системе информисања, сазнавања, комуницирања и евидентирања, и уз разлике у облицима својине на предузећима. Потребно је обавестити се и о другим новим формама криминалитета белог оковратника. Такође треба проучити нове неприхватљиве појаве у банкарском пословању, „прања" и пресељавања новца, итд.

Рекли смо већ да промене кривичног законодавства у вези са либерализовањем привреде захтевају прилагођавања не само законских одређивања привредних, него и политичких, имовинских и слу-

жбених дела. Привреда је један од основних токова живота друштва и њено либерализовање везано је и са либерализацијом у другим областима живота.

Политичке инкриминације не могу бити далеко од привредних, као што ни политички систем није стран привредном систему. Кад се говори о односу кривичног права са процесом либерализације привреде, треба рећи неколико речи и о политичким кривичним делима. То су она дела која су учињена из политичких побуда и управљена су непосредно против организације и функционисања државе. У нашем кривичном законодавству не носе назив „политичка”, него су груписана у глави XV КЗ СФРЈ под називом „Кривична дела против основа социјалистичког самоуправног друштвеног уређења и безбедности СФРЈ” (чл. 114-140). Од тих кривичних дела, која су сва „савезна”, нека су како политичка тако и привредна. Укупно у глави XV има 26 кривичних дела. Два кривична дела, „Уништење важних објеката привреде” (чл. 126) и „Саботажа” (чл. 127), свакако нису само политичка, него и привредна. Од остала 24 кривична дела из наведене главе, још нека могу бити сматрана за привредна (чл. 114, 120, 128, 129, 130, 136, 139 и сл.), али само у неким својим видовима, јер други видови истих дела немају везе са привредом. Због свега тога на овом месту је довољно да кажемо да ће инкриминисање „Уништења важних објеката привреде” (чл. 126) и „Саботаже” (чл. 127) бити неопходно и у либерализованој привреди каква се очекује. Тако ће можда бити и са већином осталих мешовитих привредно-политичких кривичних дела, јер ће и либерализована привреда очекивати стабилан и безбедан привредни и политички систем.

Сем привредних и политичких кривичних дела за промене у привреди, односно за њену либерализацију, било је споменуто, значајна су и имовинска кривична дела. Када су у питању та кривична дела тј. дела којима се напада имовина, можемо рећи да ограничавање листе тих дела само на она из главе XVI КЗ СРС (чл. 165-186) није довољно, јер и ван те главе постоје нека значајна имовинска кривична дела (на пр. „проневера” из чл. 251 и др.). Пошто су најважнија појединачна имовинска кривична дела (крађа, разбојништво, утаја, превара итд.) добро позната, овде неће бити једно по једно приказивана. До сада је главно разграничавање између оних имовинских кривичних дела која јесу и оних која нису привредни криминалитет било у томе да ли је нападнута друштвена или приватна имовина. Тај критеријум у либерализованој привреди, код брисања разлике у законодавном и судском третману разних облика својине, мора изгубити своју важност. Као привредни криминалитет сматраће се оно што одговара раније датој дефиницији истог (нападнут привредни систем, учињена у привредном пословању). Равноправност облика својине, чак можда и укидање такозване друштвене својине, треба да доведу до веће конкурентности и до веће ефикасности у привредном пословању, као и до функционалнијег привредног система.

Улогу кривичног права у либерализованој привреди, још више него политичка и имовинска, али мање него економска кривична дела, одређују службена кривична дела. То су кривична дела која

службена лица врше у вези са обављањем своје дужности. Она су слична појединим привредним кривичним делима која се врше у привредом пословању. Блискост постоји поред осталог зато што је кривично правни положај службених лица у савезним органима и организацијама и републичким и другим друштвено-политичким заједницама сличан положају одговорних лица у предузећима. Сем тога, у доста случајева иста особа може бити сматрана како за службено тако и за одговорно лице. Овде ће бити речи само о оним службеним кривичним делима, која су у глави XIX КЗ СФРЈ предвиђена као „Кривична дела против службене дужности службених лица у савезним органима”, и у глави XXI КЗ СРС као „Кривична дела против службене дужности”. Кривичних дела службених лица учињених у вези са вршењем њихове службене дужности има и у другим главама кривичних закона, нарочито у републичком КЗ-у, али би ово излагање било исувише опширно ако бисмо се освртали на сва та дела ван наведених законских глава.

Доводећи службена кривична дела у везу са либерализацијом привреде и другим актуелним друштвеним променама, треба поред већ спомињаних промена споменути да су и слобода у привреди и остале промене досадашњег стања, повезане са уздицањем положаја човека односно грађанина у држави и друштву и са повећањем ефикасности вршења службених дужности. Та ефикасност поред осталог захтева сузбијање бирократије и паразитизма, који су се изражавали на разне начине укључујући и такозвану „сизократију”. Уз испуњење таквих захтева, можда бисмо добили ево овакву слику службених кривичних дела:

Нека, углавном традиционална, кривична дела остала би таква каква јесу, уз нужна прилагођавања терминологије и санкција. Ту долазе: „Злоупотреба службеног положаја” (чл. 174 сав., чл. 242 реп., где се израз ОУР замењује са „предузеће”), „Проневера у служби” (чл. 175, чл. 251), „Превара у служби” (чл. 176, чл. 247), „Послуга у служби” (чл. 178, чл. 252), „Примање мита” (чл. 179, чл. 254), „Давање мита” (чл. 255, ово и претходно остају два класична кривична дела, иако при разним облицима својине може учестати „дружање користи” на рачун друштвене односно државне својине), „Противзаконито посредовање” (чл. 180, чл. 253, уз могућност пораста броја ових дела при развоју личне иницијативе у привреди и при покушајима „одуживања” на рачун друштвене односно државне имовине), „Кршење закона од стране судије” (чл. 181, чл. 243), „Несавестан рад у служби” (чл. 182, чл. 245), „Одавање службене тајне” (чл. 183, чл. 249), „Фалсификовање службене исправе” (чл. 184, чл. 248), „Противзаконита наплата и исплата” (чл. 185, чл. 246, овде би било добро да се отклони садашња нејасноћа са дажбинама, порезима, доприносима, проценама, каматама, роковима и сл.) и „Повреда равноправности грађана” (чл. 186).

Највероватније је да остају и кривична дела: „Противправно лишење слободе” (чл. 189, док је у реп. КЗ у гл. VIII о кр. делима пр. слобода и права чов. и грађ. то чл. 63), „Изнуђивање исказа” чл. 190, чл. 65), „Злостављање у вршењу службе” (чл. 191, чл. 66), „Наруша-

вање неprovedивости стана" (чл. 192, чл. 68), „Противзаконито претресање" (чл. 193, чл. 69), „Повреда тајности писама или других пошиљака" (чл. 194, чл. 72), „Неовлашћено прислуштивање и тонско снимање" (чл. 195, чл. 70), „Повреда права на подношење правног средства" (чл. 196, чл. 74), као и „Противзаконито ослобађање лица лишеног слободе" (чл. 244 реп.) и „Противправно присвајање ствари приликом вршења претреса или спровођења извршења" (чл. 250 реп.). Уз извесна прилагођавања могла би да остану и кривична дела: Противзаконито омогућавање вршења одређених послова" (чл. 198, чл. 212 гл. XIX), „Непријављивање кривичног дела" (чл. 199, чл. 203 гл. XIX) и „Неизвршење одлуке о враћању радника на рад" (чл. 197, чл. 91; иако би ово дело могло да буде усклађено са новим својинским и радно правним односима, па се неизвршења одлуке могу сузбијати и грађанско правним накнадама штете).

Насупрот оваквим службеним кривичним делима, која треба да остану у кривичном законодавству и при либерализованој привреди и демократизованом друштву, један број службених кривичних дела тешко би могао да се одржи у претпостављеном новом кривичном законодавству. Та дела треба да ишчезну у друштву нове слободније привреде. Међу таква дела која треба укинути опада: „Пљачка у служби" (чл. 177), „Повреда права на самоуправљање" (чл. 187) и „Незаконито утицање на органе самоуправљања" (чл. 188, ова два последња дела су не само непотребна него су и без садржаја, а већином су обухваћена бићима других кривичних дела). Када би се анализирао и друга кривична дела, код којих би се могла приметити веза са либерализацијом привреде, вероватно би се закључило да их има још доста сувишних.

На крају излагања о потребама прилагођавања кривичног законодавства тежњама за либерализацијом наше привреде, треба указати да је можда важније од исправки при одређивању неких привредних, политичких, имовинских и службених кривичних дела, да се ревидирају кривичне санкције, а такође и размештај кажњивих дела, не само међу кривична дела него и међу привредне преступе и прекршаје. Међутим, овде о тим питањима неће моћи да буде расправљано. За реформисање санкција треба прикупити доста података из досадашње судске праксе, а неће бити на одмет ни да се види кретање криминала и казнене политике у новом привредном систему, па тек потом да се реформишу санкције. Измене при одређивању привредних преступа и прекршаја иду лакше и једноставније него кад су у питању кривична дела, те не треба ићи сувише далеко у предвиђању нових токова ових области привредног казненог законодавства. Уопште се са предвиђањем решења у неким областима привредног казненог права у либерализованој привреди може причекати, исто онако као што по другим питањима привредног кривичног законодавства садашњи развој догађаја не трпи велика одлагања.

Dr MIHAÏLO ACIMOVIC
professeur titulaire de la Faculté de Droit de Belgrade

LIBERALISATION DE L'ÉCONOMIE ET LA LEGISLATION PÉNALE

Le droit pénal présente un des moyens de l'éloignement des procédés qu'on considère nuisibles et c'est aussi le moyen de la réalisation de certains changements dans l'économie. Mais puisque la libéralisation dans l'économie exige une initiative personnelle, il peut arriver que le droit pénal, par ses suppressions entrave l'initiative. C'est pourquoi dans la législation pénale il faut transcrire les changements correspondants qui commenceront déjà chez la détermination du sujet de la fonction protectrice de la législation pénale yougoslave. Le fractionnement présente de la législation pénale dans notre pays ne favorise pas l'économie libéralisée ni la liaison économique. On ne peut pas exposer dans cet article tous les accommodements de la législation pénale qui seraient nécessaires pour l'économie libéralisée et on ne parlera que des actes pénaux qui sont dans la liaison la plus proche avec le procès de la libéralisation de l'économie. En général ce sont les acts pénaux: économiques politiques, actes des biens et actes officiels pénaux.

Les actes pénaux économiques sont ces actes dont l'objet d'attaque est le système économique et ils sont commis dans l'administration économique. Les réparation des incriminations économiques existantes doivent être exécutées de telle manière de répondre au nouveau système de l'activité du marché et à légalité de droits de la forme de la propriété. Dans cet article on fait l'analyse des actes pénaux économiques du chapitre XVIII de la Loi pénale de la RSF de Yougoslavie et du chapitre XV de la Loi pénal de la République Serbie. On a conclu que certains de ces actes doivent rester actes pénaux mais au lieu de se trouver parmi les actes pénaux contre l'économie il faut leur trouver une autre place dans le système (par exemple: vol de forêt). Les autres actes des chapitres cités restent comme économiques mais contre les corrections correspondantes. Il faut examiner aussi le besoin de nouvelles incriminations (par ex. dans le domain de le criminalité d'ordinateur, des cartes de crédit et électroniques, lavage d'argent, etc.).